

[Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <https://mariupolrada.gov.ua/ru/page/strategija-rozvitku-2021>

5. Офіційна сторінка Маріупольської міської ради [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mariupolrada.gov.ua/ru> ; Ofitsiina storinka Mariupolskoi miskoi rady [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <https://mariupolrada.gov.ua/ru>

6. Соціально-економічний розвиток України на початку XXI ст.: 36. доп. 76-ї наук. конф. студ. КНЕУ. 22-23 квіт. 2007 р. / Відп. за вип.: М. І. Мирун, О. А. Петухова. – К.: КНЕУ, 2009. – 390 с. ; Sotsialno-ekonomichni rozvytok Ukrainy na pochatku XXI st.: Zb. dop. 76-yi nauk. konf. stud. KNEU. 22-23 kvit. 2007 r. / Vidp. za vyp.: М. І. Myrun, О. А. Petukhova. – К.: КНЕУ, 2009. – 390 с.

7. Управление конкурентоспособностью организации. Учебник. – 2-е издание, испр. и доп. – М.: Изд-во Эскмо, 2005. – 544 с. ; Upravlenye konkurentosposobnostiu orhanyzatsyy. Uchebnyk. – 2-e yzdanye, uspr. y dop. – М.: Yzd-vo Эskmo, 2005. – 544 с.

8. Фонд розвитку Маріуполя [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://frm.com.ua/> ; Fond rozvytku Mariupolia [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://frm.com.ua/>

Стаття надійшла до редакції 10.05.2018 р.

S. Makhsma

MARIUPOL: STRATEGY 2021 AS WAYS TO IMPROVE THE CITY AND THE COMMUNITY

The article analyzes the existing concepts of the organization development strategy and the existing development strategy of Mariupol city up to 2021. Taking into account the above-mentioned concepts there were determined certain advantages and disadvantages. The author develops approaches to the implementation of the strategy, its mission and vision, the principles of the strategy, and the ways of improvement. The article describes elements of this goal and objectives of the project developed with the help of local authorities, foundations and public organizations. The evaluation of intermediate project summary as of September 2018 was also provided.

Keywords: *Mariupol, city council, development strategy, community.*

УДК 323.173(477)

О.В. Павлятенко

ВНУТРІШНЬОПОЛІТИЧНІ УМОВИ ВИНИКНЕННЯ СЕПАРАТИЗМУ В УКРАЇНІ

У статті аналізуються основні внутрішньополітичні фактори, що сприяли появі та активізації сепаратизму, який сьогодні є одним із основних викликів та загроз національній безпеці України. Мінімізація деструктивного потенціалу етнонаціональних відносин, діяльності регіональних еліт, диспропорцій економічного розвитку, різновекторності ціннісних орієнтацій населення та невиваженої політики ідентичності є важливою частиною заходів щодо запобігання та протидії сепаратизму та відновленню державного суверенітету й територіальної цілісності нашої держави.

Ключові слова: *сепаратизм, національна безпека, етнонаціональні відносини, національна ідентичність, політична стабільність.*

Гібридна війна Російської Федерації проти України призвела до порушення територіальної цілісності держави та втрати суверенітету над територією Автономної

Республіки Крим, міста Севастополь та значної частини Донецької і Луганської областей, які згідно чинного законодавства набули статусу тимчасово окупованих територій.

Внаслідок збройної агресії та воєнних дій з маріонетковими самопроголошеними республіками, які фінансово, ресурсно, військово та кадрово підтримуються Росією, Україна зіштовнулась із цілим спектром загроз та викликів у безпековій сфері. Таким чином, завданням національної безпеки як державної політики є створення внутрішніх та зовнішніх політичних умов, які сприяють збереженню і зміцненню життєво важливих національних інтересів (конституційного ладу, територіальної цілісності, непорушності кордонів тощо) від існуючих чи потенційних супротивників [16, с. 5]. Важливим елементом її забезпечення є протидія сепаратизму, який поруч з розвідувально-підривною і диверсійною діяльністю, діями, спрямованими на розпалювання міжетнічної, міжконфесійної, соціальної ворожнечі і ненависті, тероризму, створенню і всебічній підтримки, зокрема військових, маріонеткових квазідержавних утворень на тимчасово окупованій території частини Донецької та Луганської областей Стратегією національної безпеки віднесений до актуальних загроз українській державності [10].

Серед науковців, які досліджують сепаратизм у контексті загроз національній безпеці, варто згадати Б.Андерсона, І.Валлерстайна, Р.Гангулу, Дж.Макдаффа, Дж.Соренса, Дж.П.Кабестана та А.Павковича. У.Альтерматт, А.Володін, В.Швейцер, Е.Гобсбаум у своїх розвідках та працях аналізують його особливості та типологізують за формами вияву. Велика увага науковців зосереджена також на дослідженні проблем національної ідентичності, як одного з факторів, що лягає в основу сепаратистських рухів. Це і Е.Сміт, П. Алтер, М.Ігнат'єф, Р.Брубекер, Дж.Скопфлі, Б.Йека, К.Нілсен, У.Кімлик, Т.Найгут, Дж.Джозеф, М.Степико, О.Лановенко, О.Шевченко, М. Розумного, В.Ліпкан та інші. Серед українських дослідників феномену сепаратизму, зокрема таких різновидів як етнічний, регіональний, політичний, економічний варто згадати В. Дівак, М.Бесараба, І.Кресіну, С.Савойську, І.Рафальського, В.Наконечного, В.Явір.

Оцінка рівня сепаратистської загрози та протидія їй в майбутньому неможлива без дослідження всіх факторів та чинників, що спричинили появу та активізацію цього явища в Україні. Таким чином, аналіз причин сепаратизму є актуальним завданням для наукового та експертного співтовариства сьогодні.

Сепаратизм є політичним рухом, спрямованим на відокремлення від держави частини її території та населення, що виникає внаслідок суперечностей між центральною владою держави та виразниками ідей сепаратизму – політичними партіями, громадськими та релігійними організаціями етнічних меншин, політичними структурами окремих регіонів [14, с. 469]. Він став частиною комплексу глобальних проблем та викликів для сучасного світоустрою й одночасно деструктивним інструментом, що може призвести до дезінтеграції держави, перекроювання світової мапи. Сучасний сепаратизм має близько 50 епіцентрів, і в кожному конкретному випадку його активізація зумовлюється низкою факторів, серед яких варто виокремити: економіко - географічні, етнічні, расові, релігійні, демографічні, внутрішньополітичні та зовнішньополітичні.

З часу розпаду СРСР, відцентрові тенденції в Україні мали місце в переломні для становлення та поступу країни моменти, серед яких і проголошення незалежності в 1991 р., загострення “кримського питання” в період становлення конституціоналізму 1994-1996 рр., події 2004 р. та 2013-2014 рр., що увійшли до історії як Помаранчева Революція та Революція Гідності.

Дослідники Національного інституту стратегічних досліджень в аналітичній записці “Потенціальні загрози регіонального сепаратизму в Україні” до основних причин активізації сепаратистських рухів віднесли: історичні – перебування території України у

складі інших держав формувало різноманітні регіональні ідентичності українців; релігійні – які можуть за певних обставин підігравати сепаратистські настрої; етнічні – відносно проросійські південно – східні області України та українські північно – західні; економічні – диспропорції економічного розвитку регіонів, промислово орієнтований лівобережний регіон та більш аграрний правобережний, переконання суспільства щодо несправедливості розподілу національного доходу держави; переважання індустріальних центрів – Дніпропетровська, Донецька, Харкова, Одеси і як наслідок більша урбанізація південно – східного регіону; різновекторність ціннісних орієнтацій населення регіонів; мовні особливості, з переважанням російської у південно – східних та української у центральних та північно – західних областях [7].

Задля усвідомлення першопричин сепаратизму в Україні, на думку автора статті, доцільним є аналіз внутрішньополітичних передумов його появи та розвитку.

Зміна політичного режиму з переходом від тоталітаризму до демократії, процес появи та кристалізації громадянського суспільства, самоідентифікації та консолідації української нації стали частиною посткомуністичного трансформаційного перетворення України. Реформування політичної системи, суспільного устрою, економічної системи, політичної свідомості та культури, що супроводжується періодичними політичними кризами триває з часу проголошення незалежності України і до сьогодні. Подібна ситуація не сприяє стабільному розвитку та робить державу вразливою як у внутрішньополітичній площині, так і нестійкою до зовнішньополітичних впливів сусідніх країн.

На думку дослідників – транзитологів, перехідні суспільства, до яких можна віднести й Україну, проходять декілька етапів посттоталітарної трансформації. Поширеною є класифікація, запропонована Д.Растоу та А.Пшеворським, які виокремлюють в даному контексті чотири послідовні стадії: 1) лібералізації недемократичного режиму; 2) переговорів і укладання угод; 3) ухвалення рішень; 4) консолідації [15, с. 5-15].

Якщо послідовність таких стадій є майже однаковою в кожній країні, то їх тривалість та інтенсивність залежить від типу переходу, який в першу чергу пов'язаний з циркуляцією та зміною еліт. Мова йде про повну або принаймні часткову зміну старої політичної еліти контрелітою або ж досягнення консенсусу між старою формацією та новою елітою. Проте особливістю українського політикуму є те, що він складався переважно з представників колишньої партійної номенклатури, комсомольців та представників великого капіталу, які мислили категоріями підприємців, а не державників. Таким чином, Україна опинилась у ситуації, за якої її інтереси часто переплітались з російськими, оскільки партійні функціонери не могли розлучитись із своїм радянським спадком зв'язків та не визначались зі своєю позицією, заявляючи про "багатовекторність". А представники бізнесу в політиці, в свою чергу, шукали зиски та фінансові вигоди від такого тісного співробітництва, надаючи перевагу бізнес – інтересам та продаючи частки державних підприємств російським інвесторам та особам, наближеним до російської влади.

Потужним проросійським лобі в українському політичному просторі були регіональні еліти Південно – Східного регіону, які створювали там сприятливі умови для поширення відцентрових, а подекуди і сепаратистських настроїв. Український науковець С.Римаренко, досліджуючи проблематику самовизначення націй, приходять до висновків, що такі явища, як націоналізм, релігія, етнічність часто перетворюються в політичний інструмент, який використовується місцевими елітами при підтримці маргіналізованих мас населення. Узагалом, усі сепаратистські рухи мають своїх натхненників та організаторів, які вміло застосовують вищезазначені фактори у своїх

інтересах, діючи у сприятливих для цього політичних, економічних та психологічних обставинах [9, с. 23-28].

Інтереси колишніх функціонерів комуністичної партії, «червоних директорів» державних підприємств, представників кримінального світу, зводились переважно до бажання встановити контроль та фактично привласнити всі ресурси регіону. З часом це привело до певної конфронтації з центральною владою в Києві та недопущення її реального впливу на місцях. Перебування в авангарді політичного життя країни Партії регіонів, поширення міфів про «Донбас, який годує Україну», «Донбас, який ніхто ніколи не ставив на коліна», перебільшене розуміння ролі регіону в економіці України формувало неадекватне уявлення його мешканців щодо його місця та ролі в державі.

Подібна риторика в поєднанні з активним транскордонним, економічним, соціально – культурним співробітництвом представників місцевої еліти з РФ сприяло більшому зближенню мешканців областей з «дружнім братським народом», ніж мешканцями Західної України. Таким чином, риторика про ментальну та світоглядну відмінність між мешканцями Східної та Західної областей та політика розмиття національної ідентичності стала одним із інструментів інформаційного маніпулювання настроями українців.

Проблема цивілізаційного вибору, ідентифікаційні суперечності, що виявляються у відмінних ціннісних та світоглядних орієнтаціях у суспільстві та відсутність політики інтеграції також не сприяли зміцненню української державності. Використовуючи термінологію норвезького політолога С.Рокана, можна прийти до висновку про «кризу спільного розуміння ідентичності» [11 с. 117-131]. Існування проросійської ідентичності, діяльність проросійської еліти, невважена етнонаціональна політика привели до подібних суперечностей та появи подвійної ідентичності українців. Так, досліджуючи етнонаціональну, демографічну, соціально – економічну, суспільно – політичну специфіку Донбасу, науковці виокремили низку особливостей, що сформували власне регіональну «донбаську ідентичність», серед яких : 1) стійке почуття колективізму, солідарності, настороженості до «чужого» та, як наслідок, відчуття певної «унікальності та значущості»; 2) існування «барачної культури», в основі якої лежить «психологія мінімізації життєвих благ» внаслідок відсутності альтернатив; 3) маргіналізація міського соціуму та кристалізація авторитарно – кримінального типу місцевої міської ментальності з розмитою етнічною належністю поселенців; 4) атеїзм та інтернаціоналізм як один із об'єднуючих маркерів для населення регіону; 5) переконання, що основу соціалістичного суспільства складають «пролетарії» - новий тип героїв; 6) Донбаський регіон став полігоном для формування «нової історичної спільності – радянського народу», що є наднаціональною формацією [5, с. 33-35].

Проблеми та труднощі у формуванні національної ідентичності пов'язані, зокрема, і з мовним фактором та суперечностями історичної пам'яті, які призвели до кристалізації розмежувальних ліній на політичному, соціальному та свідомісному рівнях. Так, у 2013 році значна частина населення (32 %) вважала, що між західним і східними регіонами України існують глибокі політичні протиріччя, мовні та соціокультурні відмінності, економічні диспропорції, що у перспективі можуть призвести до роз'єднання і створення своєї держави або ж входження до складу іншої. Найбільше до такої думки схилились на Донбасі (58%) та на Півдні (48%), найменше Центрі (20%) та Заході (20%) [13].

Проте особливе загострення соціокультурної ситуації в країні відбулось внаслідок прийняття 3 липня 2012 р. у другому читанні Закону України «Про засади державної мовної політики» або закон Ківалова-Колесніченка, названий в честь депутатів, що його ініціювали. Це загострило політичне протистояння до критичного рівня та й взагалом поставило питання щодо культурної цілісності держави. Протягом 2012 року в Україні відбулось 380 протестів, що стосувались саме мовного питання. 92 % можна

класифікувати як такі, що були спрямовані на захист української мови або ж виступи проти прийнятого закону Ківалова - Колісниченка, внаслідок якого розширились офіційні сфери вживання російської мови, надаючи їй таким чином де - факто статусу другої державної [6, с. 34].

Однак ще небезпечнішим та неоднозначнішим стало рішення щодо скасування Закону «Про засади державної мовної політики» у 2014 році, що стало одним із передумов активізації сепаратизму на південному сході України. Негативна реакція ОБСЄ, зокрема Верховного комісару у справах національних меншин Астрід Турс, урядів Болгарії, Греції, Польщі, Румунії, Словаччини, Угорщини та Чехії та подальше усвідомлення несвоечасності такого кроку змусили не форсувати події та не підписувати закон у 2014 році. І тільки 28 лютого 2018 року рішенням Конституційного Суду України Закон «Про засади державної мовної політики» був визнаний неконституційним і таким, що втратив чинність.

Серйозний резонанс, проте вже в зовнішньополітичній та етнонаціональній сферах викликало ухвалення Верховною Радою у вересні 2017 року Закону України «Про освіту». Особливо гостру реакцію в сусідніх Угорщині, Болгарії, Молдові, Польщі та Румунії викликали стаття 7 та пункти прикінцевих положень нормативно – правового акту. Відповідно до ст. 7 Закону України особам, які належать до корінних народів і національних меншин України, гарантується право на навчання рідною мовою поряд з українською мовою в комунальних закладах дошкільної і початкової освіти. У прикінцевих положеннях мова йде про те, що особи, які належать до корінних народів і нацменшин та розпочали здобуття загальної середньої освіти до 1 вересня 2018 року, до 1 вересня 2020 року подовжують здобувати таку освіту відповідно до правил, які діють до набрання чинності цим законом з поступовим збільшенням кількості навчальних предметів, що вивчаються українською мовою [3].

Примітною в даному контексті є реакція Росії, яка назвала Закон «Про освіту» в Державній Думі «актом етноциду російського народу в Україні², яким грубо порушуються і дискримінуються права значної частини населення - мільйонів росіян, болгар, угорців, греків, молдаван, поляків, румунів та інших носіїв регіональних і мов меншин України [2]. Заявляючи про свою солідарність з позицією Угорщини, Болгарії, Молдови, Польщі та Румунії, Російська Федерація таким чином підігриває та використовує таке напруження, щоб створити видимість можливої нової «громадянської війни» на західному кордоні України та заохочує вимоги щодо автономії Закарпатської області. З метою дестабілізації внутрішньополітичної ситуації спецслужби РФ проводять підривну діяльність, фінансуючи різноманітні акції, куди виносяться сепаратистські гасла та провокації, спрямовані на загострення угорсько – українських взаємин.

Радикальна позиція сусідніх країн, особливо Угорщини, завдає неприємностей не тільки у зовнішньополітичній сфері, а й дестабілізує внутрішньополітичну ситуацію в Україні. Прогнози щодо можливості виникнення етнічного сепаратизму в Україні неодноразово лунали від наукового та експертного співтовариства. І якщо проблема ірредентизму в АР Крим постала внаслідок проживання на півострові двох етнічних меншин – росіян та кримських татар при активній політиці РФ на півострові, то в Закарпатті, Північній Буковині та Одеській області загрози етнополітичній безпеці полягають у самому факторі тривалості, компактності та чисельності проживання національних меншин на території областей та їх кількісним переважанням над представниками титульної української нації.

Потрібно зважати на те, що частиною зовнішньополітичної стратегії Угорщини є ідея регіонального лідерства Карпатського басейну, яку вона реалізує, поширюючи ідеї про автономії закордонних угорців та захист їх прав. У 2001 році Державними Зборами Угорщини було прийнято Закон про статус угорців сусідніх країн, дія якого

поширюється на угорців неугорського громадянства, що постійно проживають на території Румунії, Словенії, Словаччини, України, Хорватії та Югославії.

Таким чином, основними напрямками політики Угорщини щодо України є фінансова підтримка національної культури та освіти угорської меншини Закарпаття, подвійне громадянство та політичне представництво етнічних угорців в органах державної влади. Неодноразово від угорських політиків лунали вимоги щодо створення Притисянського автономного округу, до якого мали б увійти Береговський, Ужгородський, Виноградівський, Мукачівський райони області, в яких проживає найчисельніша угорська громада. У жовтні 2013 року на форумі у Береговому про це заявив Бела Ковач - депутат Європарламенту від ультраправої націоналістичної партії «Йоббік» [1].

З метою дестабілізації українського політичного простору час від часу активізується питання “русинського сепаратизму”. Русини, які вважають себе за окрему націю, апелюють до Закону Угорщини від 1918 року «Про автономію русинської (рутенської) нації, що проживає на території Угорщини», на підставі якого і було створено автономну республіку під назвою «Русинська Країна». У 2015 року на круглому столі в прес-центрі «Нове Закарпаття» піднімалось питання про те, що Закарпаття, Галичина та Буковина при створенні нового адміністративного поділу можуть утворити єдину територіальну одиницю, оскільки вони колись входили до складу Австро-Угорської імперії та йменувались одним русинським народом [4].

Занепокоєння також викликають територіальні протиріччя між Україною та Румунією, які впливають на етнополітичну ситуацію в Чернівецькій та Одеській області. Прояви румунофільства та політизація румунського питання посилились після того, як Президент Румунії у 2009 р. підписав закон, внаслідок якого буковинці змогли отримувати паспорти за спрощеними умовами, подавши підтвердження, що до 1940 року хтось із родичів мешкав на території Румунії та здати іспит на мінімальний рівень знання мови. За неофіційною інформацією, сьогодні близько 50 тисяч жителів Закарпаття, Чернівецької та Одеської областей мають подвійне українсько – румунське громадянство.

Не можна оминати й проблему географічної близькості до Росії, внаслідок якої східний кордон України був «прозорим», належно не демаркованим та слабо захищеним. Він став не лише джерелом проблем, пов'язаних із транскордонною злочинністю. У свідомості жителів прикордонних областей (Харківська, Луганська, Донецька) його умовність проектувалась на суверенітет країни, символізувала її неповноцінність. Таким чином, нівелювався авторитет держави в очах власних громадян та виникали сумніви щодо спроможності контролювати свою територію, що в свою чергу не сприяло формуванню української ідентичності [12]. Так у квітні 2010 року у Харкові керівниками прикордонних областей України та Росії була підписана Декларація про співпрацю між прикордонними регіонами двох держав, в якій йшлося про партнерську взаємодію у сферах економіки, науки, культури, медицини, освіти, туризму, молодіжної політики і спорту.

Подібні проросійські настрої були поширені й серед представників силових відомств, для яких почасти власні інтереси були пріоритетнішими за національні. Пряма зрада інтересів держави та перехід на сторону ворога керівників та працівників правоохоронних органів було однією з причин ескалації конфлікту на сході України. Так, в АРК силові структури перейшли на сторону самопроголошеної влади та ігнорували законодавство й нормативно - правові акти України. Це приміром, указ в.о. Президента України О.Турчинова про нелегітимність обрання С.Аксьонова головою Ради Міністрів АРК; рішення ЦВК щодо протиправності загальнокримського референдуму через відсутність законодавчої бази його забезпечення та ін. Подібна ситуація спостерігалась

на території Луганської та Донецької областей, де саме працівники МВД, СБУ, прокуратури, депутатів місцевих рад в переважній більшості й стали тією рушійною силою, яка, скориставшись підтримкою сил регулярних військових формувань РФ, розпочала «російську весну» на тимчасово окупованій території України. А за відсутності сучасного озброєння, застарілого технічного забезпечення, недостатнього матеріального та фінансового забезпечення, повноцінно функціонуючої розвідувальної та контррозвідувальної складової та невисокого морального духу армії, Україна була не готовою до захисту та швидкої відсічі ворогу на початковому етапі агресії. Таким чином, стрімке поширення сепаратистських настроїв стало можливе, зокрема, завдяки політиці, спрямованої на розвал Збройних сил України. Наприклад, відповідно до Державної комплексної програми реформування і розвитку Збройних сил України на період до 2017 року, затвердженою Указом Президента України від 02.09.2013 № 479, чисельність ЗСУ наприкінці 2014 р. мала зменшитися до 100 тис. осіб, а до 2017 (завершення реформи) – до 70 тис. осіб [8].

У сучасному безпековому дискурсі в умовах гібридної війни проти України важливим є врахування не тільки зовнішніх викликів, а й аналіз загроз внутрішнього характеру, які деструктивно впливають на національну безпеку держави. Створення ефективної системи протидії сепаратизму є важливим напрямом її забезпечення. Необхідними кроками в даному контексті є гармонізація законодавства в етнонаціональній сфері задля зняття протиріч між етнічними групами, формування політики ідентичності як основи для побудови української нації, свідоме уникнення гострого політичного протистояння та консенсус політичних еліт щодо національних інтересів країни та шляхів їх досягнення. Це забезпечить політичну стабільність України, яка може стати одним із механізмів захисту проти російської агресії та сепаратизму в майбутньому.

Список використаної літератури

1. Бейла Ковач заявляє, що Україна не буде в ЄС без Притисянського округу на Закарпатті [Електронний ресурс] / Закарпатський інформаційно-діловий портал «Mukachevo.net». – Режим доступу : <http://www.mukachevo.net/ua/news/view/81604> ; Beila Kovach zaiavliaie, shcho Ukraina ne bude v YeS bez Prytysianskoho okruhu na Zakarpatti [Elektronnyi resurs] / Zakarpatskyi informatsiino-dilovyi portal «Mukachevo.net». – Rezhym dostupu : <http://www.mukachevo.net/ua/news/view/81604>

2. В Госдуме подготовили заявление в связи с законом об образовании на Украине [Электронный ресурс] // РИА Новости. – 2017. – 19 сент. - Режим доступа : <https://ria.ru/world/20170919/1505056623.html> ; V Gosdume podgotovili zayavlenie v svyazi s zakonom ob obrazovanii na Ukraine [Elektronnyy resurs] // RIA Novosti. – 2017. – 19 sent. - Rezhim dostupa : <https://ria.ru/world/20170919/1505056623.html>

3. Закон України «Про освіту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> ; Zakon Ukrainy «Pro osvitu» [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>

4. Закарпаття, Галичина та Буковина утворюють єдину територіальну одиницю? [Електронний ресурс] // Репортер. – 2015. – 30 березня. - Режим доступу : <https://ua-reporter.com/uk/news/zakarpattya-galychyna-ta-bukovyna-utvoryat-yedynu-terytorialnu-odynytsyu-video> ; Zakarpattia, Halychyna ta Bukovyna utvoriat yedynu terytorialnu odynytsiu? [Elektronnyi resurs] // Reporter. – 2015. – 30 bereznia. - Rezhym dostupu : <https://ua-reporter.com/uk/news/zakarpattya-galychyna-ta-bukovyna-utvoryat-yedynu-terytorialnu-odynytsyu-video>

5. Політика інтеграції українського суспільства в контексті викликів та загроз подій на Донбасі : національна доповідь / за ред. Е. М. Лібанової. – Київ : НАН України, 2015.

– 363 с. ; Polityka intehratsii ukrainskoho suspilstva v konteksti vyklykiv ta zahroz podii na Donbasi : natsionalna dopovid / za red. E. M. Libanovoi. – Kyiv : NAN Ukrainy, 2015. – 363 s.

6. Протести, перемоги і репресії в Україні: результати моніторингу 2012 р. / за ред. В. Іщенко. – Київ : Центр дослідження суспільства, 2013. – 88 с. ; Protesty, peremohy i represii v Ukraini: rezultaty monitorynhu 2012 r. / za red. V. Ishchenka. – Kyiv : Tsentr doslidzhennia suspilstva, 2013. – 88 s.

7. Степико Т. М. Потенціальні загрози регіонального сепаратизму в Україні. Аналітична записка [Електронний ресурс] / Т. М. Степико // Національний інститут стратегічних досліджень. – Режим доступу : <http://www.niss.gov.ua/articles/1478/> ; Stepyko T. M. Potentsialni zahrozy rehionalnoho separatyizmu v Ukraini. Analitychna zapyska [Elektronnyi resurs] / T. M. Stepyko // Natsionalnyi instytut stratehichnykh doslidzhen. – Rezhym dostupu : <http://www.niss.gov.ua/articles/1478/>

8. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 2 вересня 2013 року «Про державну комплексну програму реформування і розвитку Збройних Сил України на період до 2017 року» [Електронний ресурс] : указ Президента України № 479/2013 від 2 вересня 2013 року. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/479/2013> ; Pro rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy vid 2 veresnia 2013 roku «Pro derzhavnu kompleksnu prohramu reformuvannia i rozvytku Zbroinykh Syl Ukrainy na period do 2017 roku» [Elektronnyi resurs] : ukaz Prezydenta Ukrainy № 479/2013 vid 2 veresnia 2013 roku. – Rezhym dostupu : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/479/2013>

9. Римаренко С. Самовизначення чи демократія? / С. Римаренко // Вісник Державної академії керівних кадрів культури і мистецтв. - 1999. - N3. - С. 23-28; Rymarenko S. Samovyznachennia chy demokratiia? / S. Rymarenko // Visnyk Derzhavnoi akademii kerivnykh kadriv kultury i mystetstv. - 1999. - N3. - S. 23-28

10. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 6 травня 2015 року "Про Стратегію національної безпеки України" [Електронний ресурс] : указ Президента України № 287/2015 від 26 травня 2015 р. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/287/2015> ; Pro rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy vid 6 travnia 2015 roku "Pro Stratehiiu natsionalnoi bezpeky Ukrainy" [Elektronnyi resurs] : ukaz Prezydenta Ukrainy № 287/2015 vid 26 travnia 2015 r. – Rezhym dostupu : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/287/2015>

11. Роккан С. Политика территориальной идентичности. Исследования по европейскому регионализму/ С. Роккан, Д. В. Урвин // Логос. - 2003 - № 6(40) – С. 117 – 132 ; Rokkan S. Politika territorialnoy identichnosti. Issledovaniya po evropeyskomu regionalizmu/ S. Rokkan, D. V. Urvin // Logos. - 2003 - № 6(40) – S. 117 – 132.

12. Україна в 2007 році: внутрішнє та зовнішнє становище та перспективи розвитку [Електронний ресурс] : Експертна доповідь // Національний інститут стратегічних досліджень. – Режим доступу : <http://www.niss.gov.ua/articles/755/> ; Ukraina v 2007 rotsi: vnutrishnie ta zovnishnie stanovyshche ta perspektyvy rozvytku [Elektronnyi resurs] : Ekspertna dopovid // Natsionalnyi instytut stratehichnykh doslidzhen. – Rezhym dostupu : <http://www.niss.gov.ua/articles/755/>

13. Чи властиві українцям настрої сепаратизму - загальнонаціональне опитування [Електронний ресурс] // Фонд «Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва». – Режим доступу: <http://dif.org.ua/article/chi-vlastivi-ukraintsyam-nastroi-separatizmu-zagalnonatsionalne-opituvannya> ; Chy vlastyvi ukraintsiam nastroi separatyizmu - zahalnonatsionalne opytuvannya [Elektronnyi resurs] // Fond «Demokratychni initsiatyvy imeni Ilka Kucheriva». – Rezhym dostupu: <http://dif.org.ua/article/chi-vlastivi-ukraintsyam-nastroi-separatizmu-zagalnonatsionalne-opituvannya>

14. Юридична енциклопедія в 6-ти т. / редкол. : Ю. С. Шемшученко та ін. – Київ : Укр. енцикл., 2003. – Т. 5. – 736 с. ; Yuridichna entsiklopediya v 6-ti t. / redkol. : Yu.S. Shemshuchenko ta in. – Kiïv : Ukr. entsykl., 2003. – Т. 5. – 736 s.

15. Przeworski A. Democracy and the Market : Political and Economic Reforms in Eastern Europe and Latin America / A. Przeworski. - Cambridge : Cambridge University Press, 2003. – 228 p.

16. Watson C. A. U.S. national security: a reference handbook / C. A. Watson. – Santa Barbara, California : ABC-CLIO, 2008. - 281 p.

Стаття надійшла до редакції 09.05.2018 року

O. Pavliatenko

THE INTERNAL POLITICAL CONDITIONS FOR THE EMERGENCE OF SEPARATISM IN UKRAINE

The hybrid war of the Russian Federation with Ukraine has led to a violation of the territorial integrity of the state and the loss of sovereignty over the territory of the Autonomous Republic of Crimea, the city of Sevastopol and a significant part of the Donetsk and Lugansk regions, which, according to the current legislation, have become temporarily occupied territories.

As a result of armed aggression and hostilities with puppet self-proclaimed republics that are supported financially, resourcefully, militarily and humanely by Russia, Ukraine has faced a wide range of threats and challenges in the security field. Thus, the task of national security as a state policy is to create internal and external political conditions that promote the preservation and strengthening of vital national interests (constitutional order, territorial integrity, inviolability of borders, etc.) from existing or potential opponents.

Assessing the level of separatist threat and counteracting it in the future is impossible without studying all the factors that triggered the emergence and intensification of this phenomenon in Ukraine. Thus, the analysis of the causes of separatism is an urgent task for the scientific and expert community today.

In order to understand the root causes of separatism in Ukraine, in the opinion of the author of the article, it is expedient to analyze the internal political preconditions for its emergence and development, including: the features of the post-totalitarian transformation period, the activity of regional elites, the crisis of national identity, the peculiarities of ethno-national relations, and the pro-Russian position of the representatives of the security structures.

In contemporary security discourse in the context of a hybrid war against Ukraine, it is important to take into account not only external challenges but also the analysis of internal threats that destructively affect the national security of the state. Creating an effective system of countering separatism is an important direction in ensuring it. The necessary steps in this context are the harmonization of legislation in the ethno-national sphere in order to eliminate contradictions between ethnic groups, the formation of a policy of identity as the basis for building a Ukrainian nation, the conscious avoidance of acute political confrontation and the consensus of political elites regarding the national interests of the country and the ways to achieve them. This will ensure the political stability of Ukraine, which can become one of the mechanisms of protection against Russian aggression and separatism in the future.

Keywords: *separatism, national security, ethnonational relations, national identity, political stability.*